

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

www.philosophical-research.org

ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΗΛΕΙΑΣ και
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Εκδήλωση στην Αρχαία Ολυμπία

5 Δεκεμβρίου 2016

Ομιλία στην Αρχαία Ολυμπία

Τη Δευτέρα, 5 Δεκεμβρίου, στις 7 το βράδυ συνδιοργανώνεται από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Ηλείας και το Ινστιτούτο Φιλοσοφικών Ερευνών εκδήλωση αφιερωμένη στον Ναό του Επικουρίου Απόλλωνος.

Η εκδήλωση προμηνύει ευοίωνα την πραγμάτωση μιας αγαστής, δημιουργικής, πολλαπλής, επιστημονικής συνεργασίας.

Ο τίτλος της ομιλίας μου είναι:

Ο Ναός του Επικουρίου Απόλλωνος

στις Βάσσεις της Φιγαλείας.

Το Αίνιγμα: Έρευνες και Προοπτικές.

Ο Ναός αποτελεί ένα μοναδικό μνημείο κορυφαίας σημασίας του Χρυσού Αιώνα, από αρχιτεκτονική, μηχανική, γλυπτική, θρησκευολογική και ιστορική άποψη. Για την τέχνη του 5ου αιώνα, καταλαμβάνει την τρίτη χρονολογικά θέση στους τέσσερες βασικούς κρίκους της σειράς που συνδέει τον Ναό του Διός στην Ολυμπία, τον Παρθενώνα, τον Ναό αυτόν και το Ερέχθειο ως μέγιστα έργα στον Αιώνα του Φωτός από το τέλος των Μηδικών Πολέμων προς το τέλος του Πελοποννησιακού.

Παρά την ένταξή του σε εξελίξεις των οποίων τα βασικά χαρακτηριστικά είναι προσδιορίσιμα, μια υπεράνω του μέσου όρου ερμηνευτική αστάθεια είναι παρατηρήσιμη στη μελέτη του. Πέραν των πολλών και σημαντικών ανολοκλήρωτων διαφοροποιήσεων σε επιμέρους θέματα, η τελευταία συνολική παρουσίαση του Ναού (Cooper 1992-6),

τρίτη μετά την αρχική (Stackelberg, 1826, κυρίως του γλυπτικού διακόσμου) και τη δεύτερη (Cockerell, 1860), δεν επέτυχε να παράσχει εδραία βάση έρευνας. Ενδεικτικά αναφέρω (στα μείζονα) την ατυχή υπόθεση περί αρχαϊκού ναού νοτίως του κλασσικού, τη σύγχυση στα ιστορικά του ιερού και την ονοματολογία, τη μη πειστική αναδιάρθρωση της σειράς της ζωφόρου, την ανεπαρκή μελέτη υφολογικής ταύτισής της, και την ελαττωματική ερμηνεία των μετοπών.

Είναι χαρακτηριστική η ολωσδιόλου ιδιαίτερη, και σφαιρική, μέριμνα του Dinsmoor για τον Ναό που τον ωδήγησε σε διαρκή ενασχόλησή του με τα προβλήματα του μνημείου. Μικρό μέρος των ερευνών του είναι δημοσιευμένο ενώ ο μεγάλος όγκος τους παραμένει ανεπεξέργαστος και ανέκδοτος.

Η ίδια η μοναδική ιδιαιτερότητα του Ναού και στα τέσσερα πεδία (αρχιτεκτονικό, πλαστικό, ιστορικό, χωρογραφικό) δημιουργεί την αινιγματική φυσιογνωμία του και προκαλεί την αυξημένη αβεβαιότητα στην αρχαιολογική αποτίμησή του.

Χρειάζεται, επομένως, μια καινούρια αρχή στην έρευνα που να την θεμελιώσει σε στέρεες βάσεις. Που σημαίνει να τοποθετήσει τον Ναό σε σαφώς ωρισμένα σημεία των ιστορικών, μορφολογικών και υφολογικών συντεταγμένων της τέχνης του 5ου αιώνα π.Χ. χρησιμοποιώντας σε συνδυασμό τα αρχαιολογικά ευρήματα και τις φιλολογικές μαρτυρίες ιδίως ως προς τον καλλιτεχνικό χαρακτήρα των μεγάλων δημιουργών της εποχής, έχοντας επί πάσιν κατά νου την εναρμόνια σύζευξη αισθητικών και θρησκευολογικών απαιτήσεων.

Η κλασσική Μορφή συνενώνει σε ένα όλον όλες τις όψεις ενός πράγματος, καθιστώντας και τις άορατες ορατές. Σε αυτό συνίσταται η

ανυπέρβλητη εκφραστική της δύναμη, φανερωτική του όντος χωρίς την ανάγκη συναισθηματικού χρώματος.

Σε αυτό το νέο ξεκίνημα θα κατατείνει η ομιλία μου, θεμελιώνοντας τις βάσεις του και ορίζοντας τις ουσιώδεις μορφές του τελικού στόχου.

Η ομιλία θα γίνει στο Συνεδριακό Κέντρο της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ηλείας (ΣΠΑΠ), Αρχαία Ολυμπία.

[Για τους βασικούς άξονες και τα θεμελιώδη συμπεράσματα των μελετών μου πάνω σε μια νέα θεωρία του Ναού δείτε τα κείμενα στον ιστότοπο του Ινστιτούτου, Τμήμα Research Projects, κατηγορία «Απόλλων Επικούριος» και τη δημοσίευσή μου «*Ο Ναός του Επικούριου Απόλλωνος στις Βάσες της Φιγαλείας (Θρησκεία, Ιστορία, Τέχνη)*» στο τελευταίο τεύχος της «*Τριφυλιακής Εστίας*» (Τεύχος 22, Άνοιξη-Καλοκαίρι 2016), σελ. 4-71)].